

Observations

Jesper Liengaard

Refleksioner over Jesper Liengaards udsmykning
til Randers Statsskole 2021

Af Trine Rytter Andersen

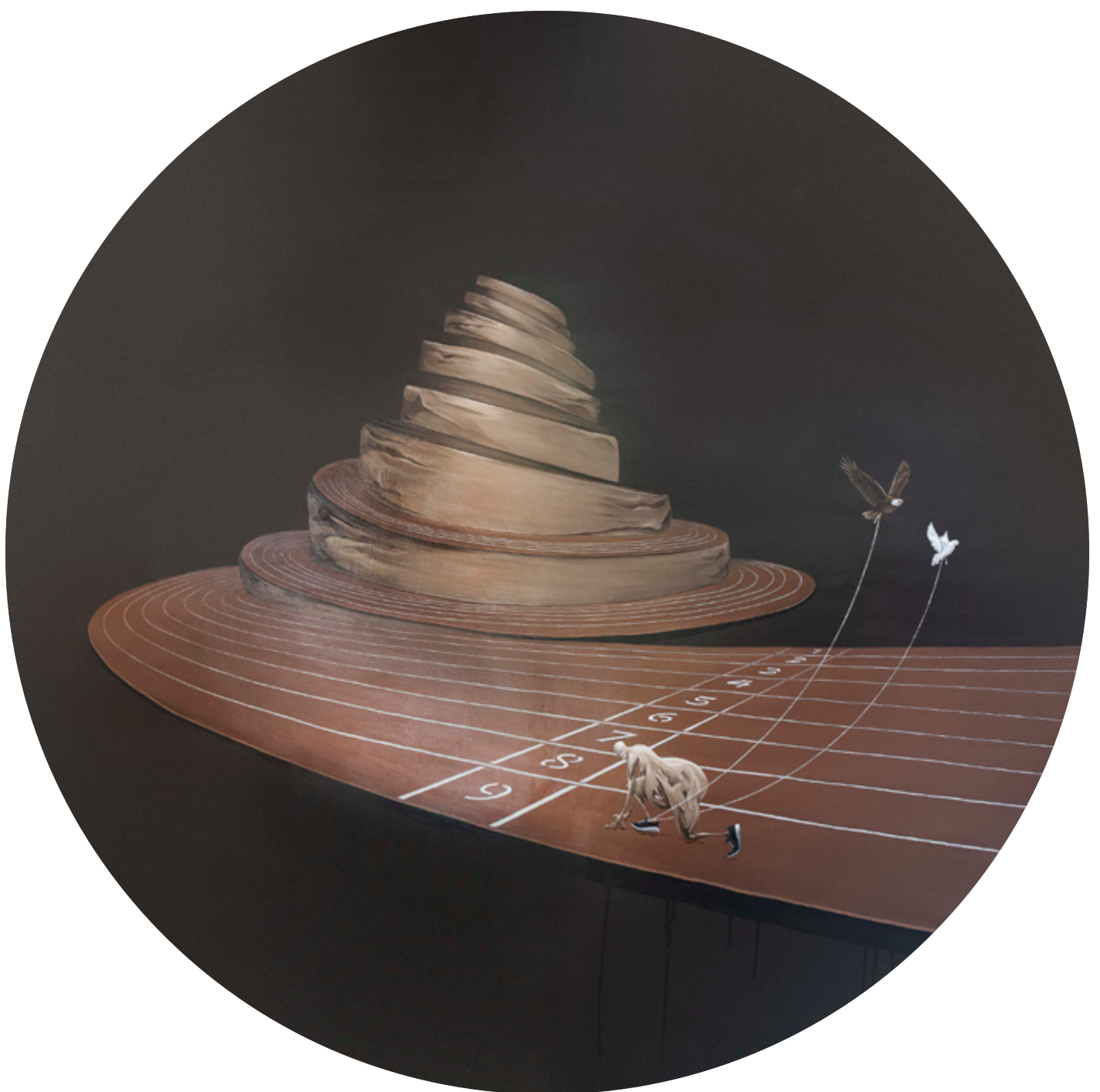
Mennesket bliver i Jesper Liengaards
fremstilling, en komisk, rørende og
sårbar skikkelse, som kæmper indædt
for at gøre sig fortjent til at blive set på,
støttet og anerkendt.

I efteråret 2021 indvies billedkunstner Jesper Liengaards stedsspecifikke udsmykning af portrummet ved hovedindgangen til Randers Statsskole. Den imponerende bygning er tegnet af Hack Kampmann og grundlagt i 1926. Bygningen fremstår den dag i dag med hans tydelige fingeraftryk, der kendetegnes ved hans forkærlighed for en stram og symmetrisk arkitektur i nyklassicistisk stil.

Lige siden opførelsen har bygningen udstrålet en afdæmpet og samtidig utvetydig autoritet, som dengang var i samklang med tidens autoritære pædagogiske rationaler. Ingen elev kunne gå gennem porten til denne læreanstalt uden at føle sig lille og omsluttet af en stemning præget af hierarkisk orden, korporlig disciplinering og dannelse gennem alvorsfuld selvopofring.

Siden har tiden og pædagogikken forandret sig, og den autoritære opdragelse fik i 1960'erne modspil af ungdomsoprøret og måtte derfor vige til fordel for den meget mere anerkendende, antiautoritære og ikke-voldelige

opdragelsesform, vi kender i dag, og som præger vores skolesystem og dets pædagogiske grundlag.

Når en billedkunstner får til opgave at udsmykke en markant historisk bygning med en klar funktion i samtiden, er det relevant at inddrage aspekter fra fortiden, nutiden og fremtiden for gennem værket at rammesætte en samtale, der transcenderer tidsligheden ved at bringe flere perspektiver i spil samtidigt.

Jesper Liengaard er bevidst om dette, og derfor tager hans værk afsæt i selve arkitekturen, helt præcist det lille observatorium, som findes på skolens tag lige over portrummet. Observatoriet er et levn fra en tid, hvor det indgik i naturvidenskabsundervisningen på skolen, sikkert først og fremmest som en symbolsk markør for stedets høje aspirationer: Statsskolen lod sig i takt med tidens ånd gerne iscenesætte som stedet, hvor eleverne gennem tilegnelse af kundskaber blev klædt på til at række ud efter stjernerne. Med andre ord var skolens indgangsparti dengang designet som en portal til et liv i toppen af samfundet for den lydige, flittige og dygtige elev.

Situationen er i dag en helt anden, gymnasieskolen er blevet en rummelig uddannelse, som ikke længere kun henvender sig til de mest privilegerede i samfundet. Situationen på arbejdsmarkedet er i dag ikke sådan skruet sammen, at enhver med en gymnasial uddannelse i hånden automatisk tildeles en plads i samfundets top. Identiteten i massesamfundet er meget anderledes end den i efterkrigstidens industrielle- og materielle- opblomstringstid. Nyslåede studenter i dagens Danmark står over for helt andre personlige og kollektive udfordringer end unge for 70-50 år siden.

For Jesper Liengaard er udfordringen at skabe et værk, som benytter sig af historiske- såvel som samtidige referencer. Ved at bruge observatoriet som 'point of departure' indfanger han stedets iboende autoritative fortælling om skolens dannelsesideal. Han kalder udsmykningen for 'Observations' og peger dermed dels på det, der foregår i et klassisk observatorium, og på det, kunstneren foretager sig i atelieret, hvilket i hans tilfælde er ekstra prægnant, da hans kunst altid har været rettet imod at observere, fortolke og udstille individet i dets hudløse og sårbare menneskelighed.

Gennem etableringen af otte cirkulære værker ophængt i portrummet som en spejling af de otte planeter i vores solsystem, fastholder han kontakten til observatoriet på taget. Samtidig leger han med ideen om menneskene som små singulære planeter i evig cirkulation omkring hinanden. På den facon lykkes det, dels at pege på det enkelte individ, dels på det kollektive, idet mennesket som det sociale dyr det er, altid er optaget af at opsøge og tilpasse sig sammenhænge, hvorigennem det kan få tilfredsstillet dets grundlæggende behov for tilknytning, anerkendelse og beskyttelse.

På det formelle plan fremstår billederne karakteristisk for Jesper Liengaard, som rummelige sfæriske landskaber malet med brede penselsstrøg, som baggrund for surrealistiske menneskefigurer og realistiske rekvisitter i sære interaktioner med hinanden.

Farverne i denne serie er holdt i brunlige, gyldne og grålige nuancer, sådan som vi kender det fra datidens landskabsmalerier og original farvesætning af interiør i bygninger som Randers Statsskole. Jordfarvernes dominerende rolle i datidens farvepalet, flyder ind på Jesper Liengaards billedflader og tilfører motiverne en lidt

altmodisch æstetisk kvalitet, som stemmer fint overens med stedets historie. Værkerne har også fået lak som i de gode gamle dage, hvor et maleri først var færdigt, når det havde fået et par lag fernis. Det er derfor, vi stadig bruger ordet 'fernisering', når en kunstudstilling åbner. Jesper Liengaard benytter fernissen som reference til datidens malertradition, men også fordi den klare lak tilfører hans akrylmalerier en glittet dybde, hvorved farverne får en anelse mere glød og intensitet. Desuden har det den effekt, at billederne,

reflekterer lyset og tvinger beskueren til at flytte på sig for at se billederne bag ved deres blanke genskin. Tanken om, at du må gøre dig umage for at se billederne stemmer fint overens med ideen om at lade forhistoriens autoritet skinne frem igennem værkerne. Desuden passer det også godt til motivernes surrealistiske og sært destabiliserende indhold, at du skal anstrenge dig lidt for at trænge ind i deres uhyggelige, mystiske og skæve universer.

Menneskene på motiverne er helt typiske for Jesper Lienggaard, nogle grå, næsten gennemsigtige og monstrøse

gestaltninger med oppustede maver og ultratynde ben og arme. Disse anæmiske karakterer fremstår mere som manifestationer af menneskers indre selvbilleder end af faktiske livsduelige personer i kød og blod. De repræsenterer det psykologiske menneske i dets evige livtag med individuationen i en verden befolket med genstande fyldte med energi og historier, der aktiverer ubevidste lag i personligheden og afstedkommer adfærd og tanker, som ofte er uden for individernes kontrol. Mennesket bliver i Jesper Liengaards fremstilling, en komisk, rørende og sårbar skikkelse, som kæmper indædt for at gøre sig fortjent til at blive set på, støttet og anerkendt.

På hvert af de otte cirkulære billeder i det Liengaardske solsystem, udspilles et lille absurd eller paradoksalt drama. Som vi også kender det fra historien om Den Lille Prins, er hver planets beboer således alene i hver deres egen subjektive verden, med hver deres perspektiv og hver deres egne udfordringer. Vi ser mennesket posserende i al sin nådesløse ufuldkommenhed. Vi møder atleten i færd med at besejre et bjerg formet som et babelstårn, mens han forsøges trukket væk fra den opslidende konkurrence med sig selv af en ørn og en due. Vi ser manden bevæbnet med en fluesmækker ridende overskrævs på en døgnflue, og vi ser en person kørende mod en lav og snæver tunnel på en motorcykel med en kæmpemæssig og tudsegammel bamse tårnende sig op som et bjerg bag ham på motorcyklens anhænger. Vi ser forskellige rekvisitter på billederne, der ligner genstande, du kunne finde i skolens miljø: lamper, kolber, et spejl, champagne og spillekort. Her anvendes de som fortællende elementer på billederne og bidrager til deres symbolske indhold.

De otte billeder balancerer hårfint på grænsen mellem det uhyggelige, det teatraliske og det rørende. For beskueren er Observations en invitation til refleksioner og samtaler. Billederne taler om almene menneskelige vilkår. De fortæller blandt andet historien om, hvordan vi fortsat er under pres af autoritetstro og manglende selvværd, begge dele er rester fra det autoritære system, som vi endnu ikke har frigjort os helt fra. Men omvendt er Observations i sig selv, også eksempler på menneskets fabelagtige forestillingsevne og fantasi, som netop er modgiften til undertrykkelsen og det lave selvværd.

Jesper Liengaards evne til at observere, fortælle historier, sætte dem på spidsen og karikere dem, gør os i stand til

bedre at få øje på de bagvedliggende mønstre og måske genkende dem i os selv og i hinanden. Forhåbentlig hjælper kunstneren os også med at se på mennesker gennem et kærligt blik uden foragt og forstillelse. Det vil jeg håbe, for hvis der er noget, vores komplicerede og udfordrende verden har brug for lige nu, så er det netop det, at vi kan se på og tale om alt det svære, komiske og rørende ved det at være menneske, uden at skamme os eller kaste skam på andre.

Det er Jesper Liengaards intention med Observations, at tale til skolens elever, lærere og gæster i øjenhøjde og med et stort og kærligt glimt i øjet. I mødet med værket kan vi spørge os selv og hinanden, hvilken planet vi mon selv kommer fra.

— 2022

Billedkunstner Jesper Liengaards store stedbundne udsmykningsopgave har nu fået sin anden og sidste udvidelse. Således strækker værkserien sig nu fra portrummet nederst i bygningen op ad den tostrengede trappe til første sal under det gamle observatorium placeret på taget af skolens imponante hovedbygning.

Skolen og dens arkitektur emmer af den fremdrift og kærlighed til den menneskelige stræben efter de højeste mål ved hjælp af logisk tænkning kombineret med godt håndværk. På den måde ligger i skolens fysiske fundament selve ideen om menneskets beherskelse af naturkræfterne og det hierarkiske system, som ligger indlejret i patriarkatet og som filosofen René Descartes i oplysningstiden, satte ind i et skema om "naturens orden", hvori mennesket – læs manden, havde dominans over kvinder, børn og alle andre levende væsener og retten til at udnytte alle naturressourcer på jorden til sit eget bedste.

Verden som vi kender den, er fyldt med ting og teknologi, vi er besatte af apps og elektroniske, dibedutter. Reklamerne er fyldte med alverdens lækre og "uundværlige" genstande. Influencers og magasiner kolporterer "must haves" og kalder konstant på vores interesse og opmærksomhed.

Menneskene er fyldte med angst og lavt selvværd, vi er bange for naturen og vores egne naturlige kroppe. I trit med at vi bliver mere og mere hjælpeløse og fremmedgjorte stiger interessen for plastikkirurgi og alle andre former for avancerede teknologiske quick-fixes. Flere og flere tillader

eksperter og kirurger at befamle, beskære og ombygge deres kønsorganer, bagdele, bryster og ansigter. Vi elsker kunstighed og kalder det falske og syntetiske "naturligt".

Jesper Liengaard fokuserer på menneskets tragikomiske selvoptagethed og glæden ved det menneskeskabte. I hans kunst står tingene og mennesket hinanden nær, men det sker på en sær, sværmerisk, rørende og melankolsk facon. Værkerne er gedigne, naturalistiske og farvemæssigt velintegrerede i rummene. Kunstneren inviterer beskueren på en rejse blandt små planeter, som i historien om Den Lille Prins, har du mulighed for at besøge forskellige værker, der som stjerner eller planeter, bebos af sælsomme mennesker opslugte af handlinger og gebærder i tæt dialog med ting og genstande.

Alt hvad vi skaber stammer fra naturen - ALT! Vores Jordklode svæver i et uendeligt univers og den er helt og aldeles unik pga. dens atmosfæres sammensætning. Jorden er tilsyneladende den eneste planet i solsystemet, som har en levende natur. Ind til videre har ingen astronom eller noget teleskop, kunnet få øje på andre planeter lige til Jorden. Den er en lysende grøn og blå perle i det sorte univers. Alt inde i os er natur – ALT! Også de implantater og metaller nogle efterhånden er fyldte med. Alle grundstofferne indgår i naturens og menneskenes stofskifte og i tingenes materialitet. Grundstofferne findes også i andre forhold på andre planeter - der findes også andet stof derude, sort stof og sorte huller, som vi ikke kender og ikke kan begribe – alligevel er vi også en del af universet. Vi er også "stjenestøv", det fatter astronauter på videnskabelige missioner ude i rummet og de forstår hvor kostbar og særlig Jorden faktisk er. Milliardærer som Jeff Bezors og Elan Musk har råd til bygge deres egne rumfartøjer og rumbaser for at suse rundt ude i universet, bare fordi de kan – de har kun kærlighed til Jorden, så længe den tjener deres grandiose egoer og tilfredsstillere deres umættelige begær efter at imponere og konkurrere koste hvad det vil.

Om få årtier flytter vi for alvor ind i den virtuelle verden, hvis det står til Zuckerberg og andre tech freaks. De får sikkert ret, for i takt med at naturen dør, stiger behovet for at flygte, og det eneste sted vi kan flygte hen på en overbefolket, forurenede og døende planet, er ind i et forjættende digitalt univers. Menneskene vil tilsyneladende hellere være 'stjerner' i en kunstig verden, end de vil passe på den stjerne de bebor. H C Andersen var synsk som få, da

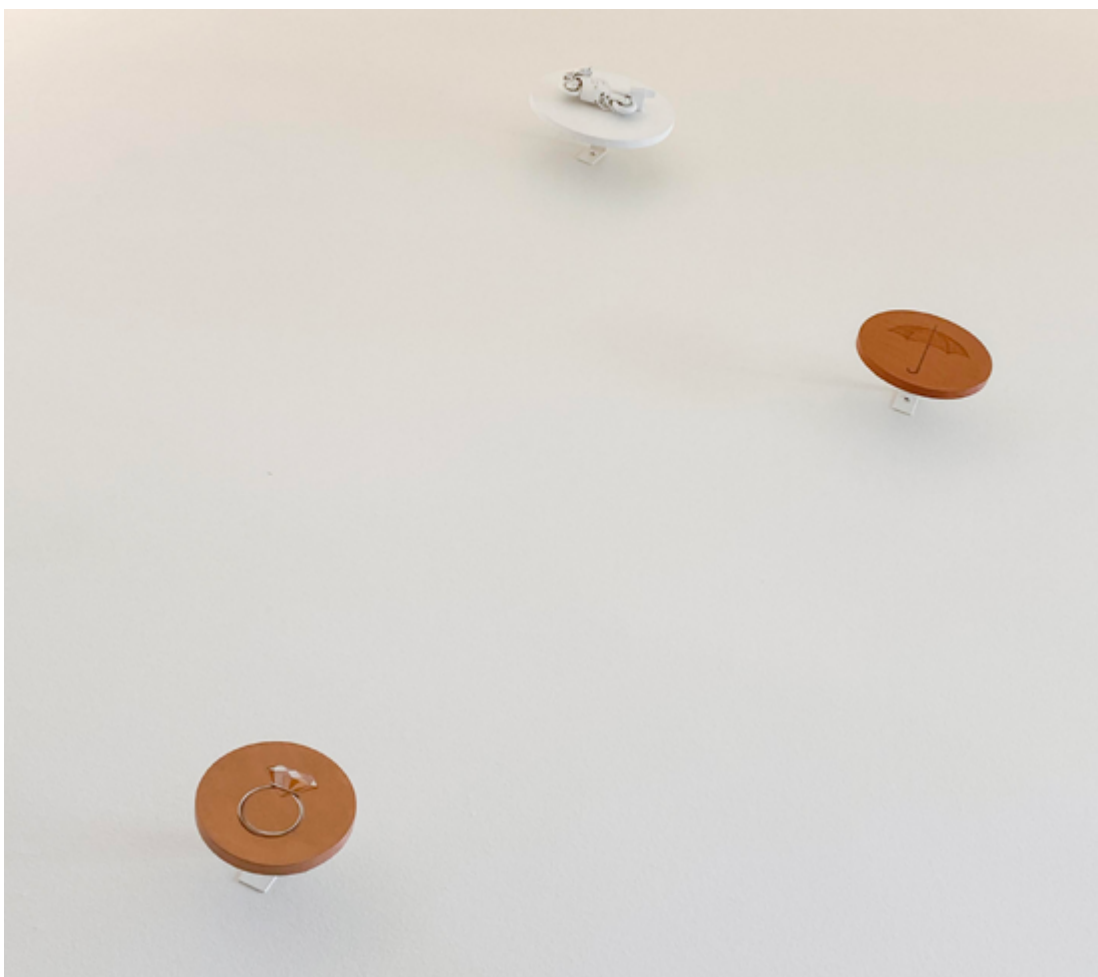
han i 1843 skrev Nattergalen, hvori kejseren heller vil have en glitrende kunstig guldfugl end en undseelig, lille og går, men sprællevende nattergal. Så tidligt forudså forfatteren, hvordan menneskene i fremtiden, ville flokkes omkring industriens strålende frembringelser, klamre sig til dem og tilbede dem som de dyrebareste skatte.

Jesper Liengaards mennesker lever oftest alene i golde verdener, som var de allerede flyttet ud i rummet for at bebo ufrugtbare planeter og dimse hjælpeløse og ensomme rundt med deres højtelskede dibedutter. Eller også lever de stadig på en død og i naturmæssig forstand, fattig jordklode, mens de febrilske holder fast i minderne, tingene med deres monstrøse og syge kroppe. Menneskene på billederne er grå og livløse i huden, deres ben og arme er tynde og deres maver opsvulmede som hos sultne børn under en hungerkatastrofe.

Tingene på billederne, er oftest af lidt ældre dato og de tilhører sikkert opvæksten og har affektionsværdi for menneskene, fordi der knytter sig vigtige minder til dem.

Hvad mon menneskene i disse små maleriske fortællinger dog har gang i? Menneskene hos Jesper Liengaard er på det følelsesmæssige plan fangede i fortiden. I nutiden er de efterladte, hjælpeløse og ensomme i livløse og ugæstfrie omgivelser. Mon de henvender sig til os fra en ikke fjern fremtid?

Hvordan er det vi som art, bruger vores evner og intelligens, når vi manipulerer naturens materialer og knytter os til ting på en facon, der undergraver vores tilknytning til Jorden og naturen? Er alle tingene vi fylder verden med, mon et udtryk for den tomhed, vi har inden i? En spirituel og følelsesmæssig tomhed og en længsel efter 'himmelen'? Hvad nu hvis himmelen og paradiset faktisk er her på jorden? Hvad nu hvis naturen er det dyrebareste vi har?

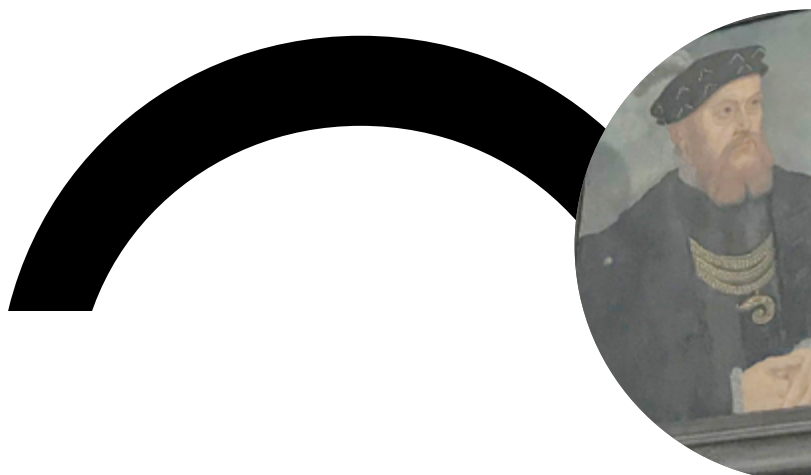
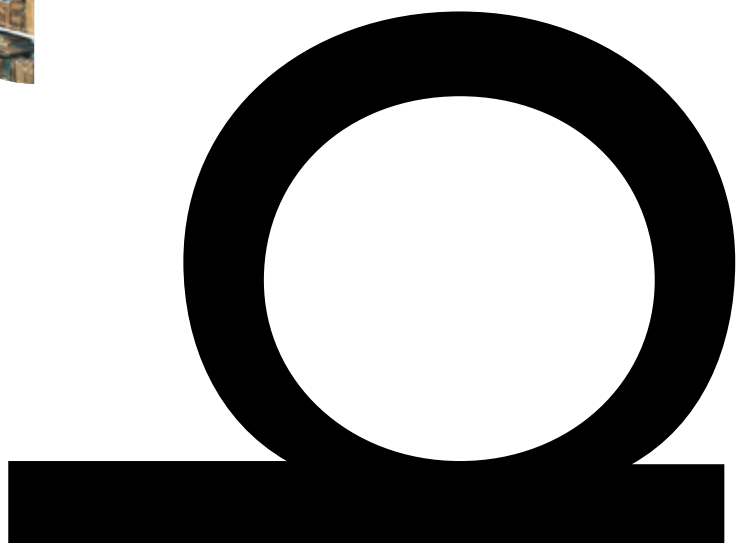
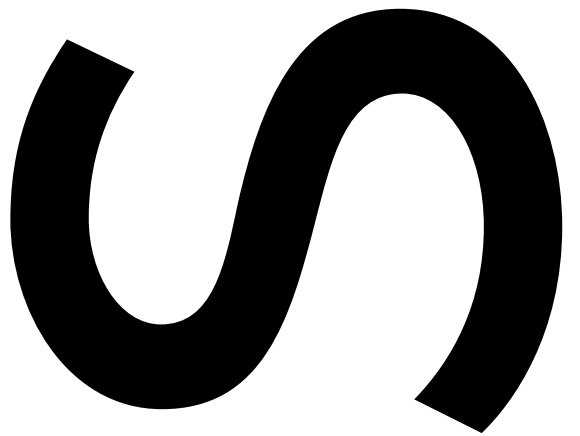
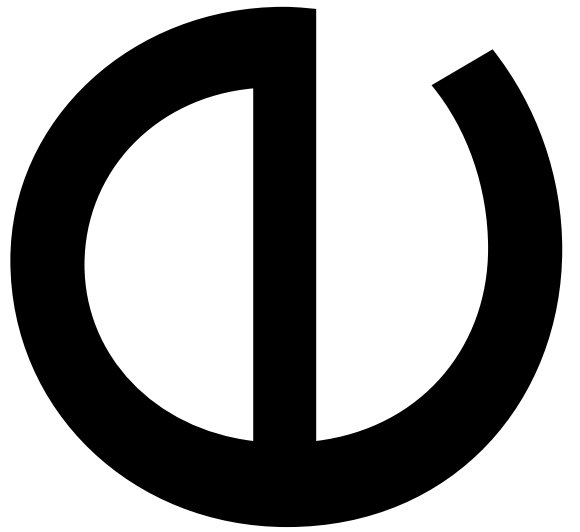

Randers Statsskole
Rådmands Boulevard 20
8900 Randers C

Jesper Liengard
Instagram: @jesperliengard
www.jesperliengard.dk

Jesper Liengards
udsmykning til
Randers Statsskole